

Zusammenfassung. Vom *V. Ajtay*.

Nimmt Bezug auf die kritischen Besprechungen seiner Aufsätze über die „natürliche Hiebsfolgezahl“ und ihre Anwendung. Die Faktoren „f“ und „c“ wurden falsch gedeutet, da ersterer die Zuwachsfähigkeit der Stämme, nicht aber die Bestandesentwicklung, der Faktor „c“ hingegen den Entwicklungsgrad der Stämme im allgemeinen, verkörpert. Die zahlenmässige Bestimmung von „f“ wurde eben deshalb nicht auf den laufenden Zuwachs gegründet; Verf. mahnt diesbezüglich sogar zur Vorsicht.

Auch bestreitet Verf., dass seine Ertragsregelungsmethode dem Nachhaltigkeitsprinzip nur eine ganz untergeordnete Rolle zuweise, denn sein Verfahren gibt auch dazu Möglichkeit, die Abtriebszeit gewisser Bestände nötigenfalls — und eben im Interesse der Nachhaltigkeit — mit 40% des planmässigen Hiebsalters zu erhöhen.

Résumé, par *V. Ajtay*.

Réponse aux observations critiques formulées sur le travail de l'Auteur concernant le nombre de l'ordre naturel des coupes et les applications de ce nombre.

Summary. By *V. Ajtay*.

A reply by the author to the criticisms dealing with his articles about the natural felling serial number and its application.

A gyakorlati kiképzés kérdése

Irta: **Dr. Mihályi Zoltán.**

Lapunk januári számában jeleztem, hogy visszatérek még erre a tárgyra.

Ezt most annál indokoltabbnak tartom, mert olvasóink Réz Endre kartársunknak a hozzászólásából is meggyőződhetnek róla, mennyire időszerű, sőt égetően sürgős a kérdés megoldása.

Szeretném az ismétléseket elkerülni, de mert a mult-kori írásom megjelenése óta is találkoztam néhány érdekes ellenvetéssel, úgy érzem, nem lesz felesleges, ha azokat is megvitatjuk.

Az első és legsúlyosabbnak látszó kifogás — amit, érthetően, az egyetem képvisel a gyakorlati kiképzéssel szemben — az, hogy nincsen olyan oktatásügyi intézmény, amely az életben felmerülő összes változatokra elő tudná készíteni a hallgatóságot és ezért a gyakorlati követelmények érvényesítése csak az egyetemi színvonal kárára történhetik.

Ez mindjárt olyan tétel, amelynek semmiképpen sem ismerhetem el a helyességét.

Az iskola valóban csak a harehoz szükséges *fegyvereket* adhatja kézbe, amelyeket aztán mindig a beállott helyzetnek megfelelően kell hasznosítani tudni, de éppen ezért: *megfelelően alkalmas és erős fegyverekre van szükség.*

Annak a megjelölése pedig, hogy milyen legyen ez a fegyverzet, a gazdasági élet keretein belül csak részben az iskola feladata, mert hiszen a katedráról nem mindenki látja meg a kint felmerülő kívánságokat és nehézségeket.

Ez csak annak a professzornak sikerül, aki munkáját *nem önmagáért valónak tekinti*, hanem teljes mértékben átérzi, hogy a tanári hivatás legfőbb követelménye: *az erdőgazdaság céljainak tudatos és lelkes szolgálata.*

Aki azonban távol áll ettől a szemlélettől, az lehet ugyan kiváló tudományos művelője szakunk elvontabb részletekérdéseinek, de nem nevelője a jövőndő erdőtiszt-nemzedéknek és így nem kívánhatja azt sem, hogy véleményét döntő súlyúnak tekintsük.

Mert hangsúlyozom: *szakoktatásunk egész anyaga nem pedagógiai, hanem — még műszaki vonatkozásaiban is — gazdasági jellegű.*

A végső cél mindig, mindenen keresztül, az erdőgazdaság boldogulása, amelyet sem az iskolának, sem a tudományos kutatásnak, sem pedig az igazgatásnak soha nem szabad szem elől tévesztenie.

Ha ebben a beállításban látjuk a felvetett problémát, nem tűnik fel többé illetéktelen beavatkozásnak, hogy az iskolán kívüli körök is foglalkoznak a szakoktatással.

Mert akárhogy is nézzük: az érdekképviselő az a fórum, ahol az összes utak találkoznak, ahol minden panasznak és minden kívánságnak egyforma joga van a megnyilat-

kozásra, ahol tehát éppen ennek következtében a legélénkebben érezhető a gazdasági élet érverése.

Ez az érverés pedig mindenkor csalhatatlanul megmutatja, egészséges-e a test, vagy lázak bujkálnak-e benne.

Igazgató-választmányunk legutóbbi ülésén egy javaslat hangzott el, amelynek nyomán az egyesületnek most már hivatalosan is foglalkoznia kell a szakoktatással. Ez azt bizonyítja, hogy az érverés nyugtalanító állapotot jelzett.

A hiányt az összes felszólalások abban jelölték meg, hogy *felsőoktatásunk mai iránya egyre jobban eltávolodik a gyakorlati élet követelményeitől és éppen ezért szorosabbra kell fűzni az erdőgazdasággal való kapcsolatait.*

Ez azonban távolról sem jelenti az egyetemi színvonal csökkentését.

Mert hiszen minden főiskolának csak egy lehet a célja: a legtöbbet, a legteljesebbet adni az általa művelt szak fejlesztéséhez.

A bölcsészettudomány területei, természetüknél fogva, függetlenek a külső élet vonatkozásaitól és ezért önmagukért is művelhetők. De nem ez a helyzet a gazdasági élet egyes ágainál, ahol *minden tudományos megállapítás csak akkor válik igazán értékké, ha a gyakorlatban is hasznosítható eredményeket biztosít.* Sőt tovább mehetünk: a gazdaság joggal elvárhatja tudományos művelőitől, hogy *elsősorban a gyakorlatban felmerülő problémákkal foglalkozzanak és azokra igyekezzenek kielégítő feleletet adni.*

Kétszeresen áll ennek az érvénye az erdőszetnél.

Mert hiszen az erdősz hosszú időszakokkal dolgozik és egy-egy elhibázott intézkedésnek sokszor még a harmadik nemzedék is kárát vallja.

Tehát fokozott elővigyázatra, megfontoltságra: *a gyakorlati élet minél közvetlenebb, minél teljesebb ismeretére van szükség.* Röviden: *az erdőszeti tudomány csak a gyakorlattal való szoros kapcsolat mellett tekinthető hiánytalannak és igazán magas színvonalon állónak.*

Kétségtelen, hogy az oktatás eredménye minden vonalon, tehát a gyakorlati kiképzésben is, a *tanári munka* függvénye.

Ebből azonban nem következik, hogy a gyakorlatban megnyílvánuló kíváncsalmakat egyáltalában nem lehet az oktatás keretein belül érvényesíteni, ha azokat a tanár véletlenül nem viseli a szívében és nem tartja kötelességének, hogy hallgatóságát valóban az életre készítse elő.

Mert az autonómia, a tanítás szabadsága csak addig szent és sérthetetlen, amíg a kitűzött célt szolgálja.

Nálunk ugyan általános a vélemény, hogy nincsen mód és lehetőség az egyetemi oktatás ellenőrzésére, de talán csak azért, mert ahhoz valóban nem szabad könnyelműen, felelőtlenül hozzányúlni!

Mégis, merem állítani, hogy a német erdőgazdaság nem csekély részben azért érte el mai vezető helyét, mert ott a főiskolának is állnia kellett, — még pedig a legszélesebb nyilvánosság előtt — a *kritika* tűzét.

Tessék elhinni, hogy ez a helyes út!

Mert az erdőgazdaság teljesítőképessége elválaszthatatlan az erdőtisztikai felkészültségétől és így a tanítás iránya a legnagyobb mértékben befolyásolja az erdőszet fejlődését, amint ezt számtalan példával lehet igazolni.

Nem tekintélyrombolás tehát, nem az autonómia ellen intézett támadás, ha a gyakorlat időnként számadást kér a főiskolától. Különösen akkor, ha kevés fogékonyságot tapasztal az oktatás menetében az erdőgazdaság életbevágóan fontos kérdései iránt.

Aki figyelemmel kíséri a németek szaklapjait és résztvett valaha valamelyik erdőszeti egyesületük közgyűlésén, tudja, mennyire természetes dolog, hogy náluk a főiskola munkája állandóan időszerű kérdés.

Azt hiszem, nálunk is sok félreértésnek, kifogásnak és panasznak lehetett volna elejét venni, ha felsőoktatásunkkal többet foglalkozott volna a szakközönség.

De éppen, mert nem tette — részben helytelenül értelmezett tekintélytiszteletből, részben eléggé el nem ítéltető kényelemszeretetből, — el kellett következnie annak a pél-

dátlanul álló esetnek, hogy ősi főiskolánk életében mélyreható változás (most is állítom, merőben indokolatlan és súlyos következményekkel járó változás!) történhetett, anélkül, hogy ebben a fontos kérdésben a magyar erdőgazdaság állásfoglalása szóhoz juthatott volna.

Ma már teljes a bizonytalanság a soproni kar további sorsát illetően és én igazán nem csodálkozom rajta, hogy az utóbbi évek zürzavarai következtében prakszis és főiskola teljesen szem elől veszítették egymást.

De ez a nagyon kevésbé biztató állapot sem ok arra, hogy egykedvűen várjuk az elkövetkezendőket! Az egyesületi élet — Istennek hála — egyre élénkül és mi minden erőnkkel azon leszünk, hogy felsőoktatásunk jövőjét a magyar erdőtisztikar szívügyének tekintse és érdeklődése *éberen örökdjék az Alma Mater felett.*

Az érdekképviseletnek nemcsak joga, de kötelessége, hogy teljes egészében magáévá tegye ezt az ügyet s igazgató-választmányunknak legutóbbi határozata és komoly állásfoglalása mindnyájunk megnyugvására szolgál.

Mert meg kell szűnnie egyszer annak a szerencsétlen patópál-politikának és loyaltásnak minősített nemtörődöm-ségnek, amely keserű és fájó problémákról legfeljebb baráti körben, fehér asztal mellett nyilatkozik, de nem akar kiállni a legfontosabb érdekek védelmére sem.

Úgy érzem, az egyesület is akkor teljesíti legjobban hivatását és akkor tesz eleget hiánytalanul az alapszabályok 1. §-ában foglalt kötelességeinek, ha kellő nyilvánosságot biztosít a felsőoktatásunk sorsát érintő minden kérdés számára.

Hiszem, hogy ebben a pontban nincs ellentét a gyakorlat és a műegyetem erdőmérnöki osztálya között.

Mert az egyesületnek minden törekvése arra fog irányulni, *hogy megtartsa legalább azt, ami a múltban volt, sőt lehetőség szerint még gyarapítsa, fejlessze is.*

De a gyakorlat is joggal elvárhatja a katedrától, hogy súlyosan indokolt kívánságai *megértő támogatásban* részesüljenek.

Szakoktatásunknak ma azok a legtökéletesebben kimunkált területei, amelyeken *ilyen* szellem érvényesül a katedrán is.

Emlékszem olyan esetre, hogy a kívülről érkező jó tanács azonnal meghallgatásra talált, azt is tudom, hogy nem az oktatás kárára!

A Műegyetemről kikerült fiatal kartársak műszaki felkészültsége közismerten elsőrangú. Ez nem a technikai tárgyak „túltengésének“ a következménye, hanem természetes folyománya annak, hogy *a tanár teljes odaadással foglalkozik a hallgatósággal és nemcsak előad, hanem tanít is!*

Elismerem, hogy ez nem könnyű munka, mert sok időt és önfeláldozást igényel. De ha igaz, hogy *az iskolának elsősorban a hazai erdőgazdaság számára kell biztos tudású, alaposan kiképzett tisztikarról gondoskodnia*, akkor a tanári hivatásnak nem lehet szebb és értékesebb kiteljesedése, mint hiánytalanul megfelelni ennek a feladatnak!

A hallgatósággal való lelkiismeretes munka mellett marad elegendő idő a tudományos elmélyülésre is; ezt olyan nevekkel tudjuk igazolni, akik *az erdészeti kutatómunka terén halhatatlan érdemeket szereztek és egyben a legkiválóbb tanítómesterek voltak.*

Kétségtelen, hogy az általánosításból mindig igen sok baj származik. És ha pl. a „tanári kar“ munkáját kifogásoljuk, esetleg azokat is megbántjuk, akikkel szemben ez legkevésbé volt szándékunk és ami igazán nem célja a kritikának.

Az igazság tehát azt kívánja, hogy konkrét esetben nevén nevezzük a gyermeket és az érdekképviselőt, valamint *a szaklap nyilvánosságát teljes őszinteséggel, bátran állítsuk a javításra törekvés szolgálatába.*

Hiszem, hogy erre nem lesz szükség. De ha mégis elkerülhetetlenné válna, *azt is csak a szakmánk iránt érzett szeretet és aggodalom megnyilvánulásának szabad minősíteni!*

*

Az oktatás és erdőgazdaság között való kapcsolatok kiépítéséhez három intézkedést tartok szükségesnek.

Az első egy *gyakorlati tanfolyam* rendszeresítése a *tanulmányi időn belül*.

Ennek a szükségét talán felesleges külön is hangsúlyoznom, mert hiszen a német példa elég világosan beszél.

Németországban távolról sem vette annyira igénybe a hallgatóságot az elméleti oktatás, mint nálunk, mert hiszen a műszaki tárgyakra régebben is sokkal kevesebb óraszám jutott és a gazdasági rész túlsúlya következtében a hallgatóság mindig szorosabb kapcsolatban maradt az erdővel. A kormányzat mégis szükségét látta annak, hogy a leendő erdőtisztek felkészültségét erőteljesebbé tegye és ezért megteremtette ennek az *intézményes* biztosítékát már a tanterv keretein belül.

Hasonló elv vezérli a *finn* erdészeti oktatás ügyét, amelyről *Fekete Zoltán* adott igen érdekes beszámolót lapunknak 1931. évi VII—VIII. számában.

A finn erdőmérnök-hallgatók kötelesek III. és IV. éves korukban a nyári szünidő 3—3 hónapját erdei táborokban tölteni, ahol tanáraik felügyelete és a tanársegédek vezetése mellett az erdőgazdaságon belül előforduló összes munkálatokban igen alapos kiképzést nyernek.

Romániában mind a négy nyári szünidőben gyakornoki állást kell a hallgatóknak vállalniok; a végzett munkáról kötelesek naplót vezetni és a téli félév elején írásbeli beszámolót készíteni róla.

A kétféle megoldás közül azért mégis a németet tartom megfelelőbbnek. Mert szükséges, hogy a szakbeli tanulmányokon felül az *általános műveltség fejlesztésére, testi és lelki üdülésére* is maradjon idő.

Hazánkban tehát, véleményem szerint, az amúgyis csonka V. évnak *tíz szemeszterre való kiegészítésével* lehetne a kérdést megoldani.

Tudom, hogy ez a javaslat az első pillanatra szinte megdöbbenést fog kiváltani azoknál a kartársaimnál, akik már a kilenc félévet is túl soknak tartják.

Mégis meg kell barátkoznunk a gondolattal, hogy egy további félévvel toldjuk meg a tanulmányi időt, ha a jelen-

legi színvonal csökkentése nélkül akarjuk közbeiktatni a gyakorlati kiképzés lehetőségét.

Mert a technikai tárgyakhoz, *karunk műszaki jellegének csorbítatlan megőrzése miatt*, alig szabad hozzányúlni és amit néhány túlméretezett előkészítő tárgyon meg lehet takarítani, az a *közgazdasági és kereskedelmi ismeretek fejlesztésére* és az előbbi írásomban említett „*hasznos önképzésre*“ szükséges.

A jelenlegi Műegyetem keretében valamennyi műszaki osztály kilenc féléves tanulmányrenddel szerepel. *Nem jöhetünk tehát olyan javaslattal, amelyet rajtunk kívülállóak a teljes műszaki képeztésről való eltávolodásnak magyarázhatnának.*

Ezenfelül a 9. szemeszter már úgyszólván egy új esztendőnek a tanulmányokra való áldozását jelenti; nem látok tehát semmi nehézséget abban, ha ezt az utolsó évet legalább *célszerűen* kívánjuk hasznosítani.

Ezzel persze nem mondtam azt, hogy a tervbevett gyakorlati félévnek okvetlenül a tanulmányi idő végére kell kerülnie.

Németország a szaktárgyakkal való foglalkozás elé tette — bevezetésként — a tulajdonképpeni erdészeti munkakört, de vannak érvek, amelyek amellettszólnak, hogy befejezésül, az összes elméleti ismeretek után tanulja meg a hallgatóság, még pedig jól, az alkalmazás módjait.

Nem kívánok részletesebben foglalkozni a kérdéssel, melyik lenne a jobb választás. Csak azt óhajtom hangsúlyozni: akár ilyen, akár olyan formában, *erre a gyakorlati félévre nekünk feltétlenül szükségünk van!*

Nem lehet ellene érv, ami a tanári kar körében vetődött fel, hogy „a Műegyetem egysége nem engedheti meg az ilyen külön kívánság érvényesülését“.

Nézetem szerint számunkra csak egy szempont lehet irányadó: szakoktatásunknak mindenben az *erdőgazdaság* korszerű kiépítését kell szolgálnia! Nekünk soha nem fog eszünkbe jutni a Műegyetem bármelyik osztályától azt kívánni, hogy az erdőmérnöki osztály órarendjéhez igazodjék, de éppen úgy teljes joggal *követelhetjük*, hogy olyan

mértékkel mérhessünk magunknak minden oktatási lehetőségéből, amilyenre valóban szükségünk van!

A másik nehézség, ami a terv keresztülvitelénél felmerülni látszik, anyagi természetű.

Azt kellene mondanom, hogy ennek a szempontnak egyáltalában nem lenne szabad érvényesülnie, mert a magyar erdőgazdaság jövőjéért semmiféle befektetés nem lehet drága.

De nincs is szükség rá, hogy ilyen szép szólamokkal éljünk. Mert az a pár erdőmérnökjelölt, akit évenként ki kell képezni a gyakorlati ismeretekben, igazán nem jelent számottevő tehertételt.

Valamelyes költséggel okvetlen számolnunk kell, de aligha többel, mint amennyibe az államnak egy-egy egyetemi osztály fenntartásának féléve kerül.

Tangazdaságokul feltétlenül az állami üzemek lennének számításba veendőek, — elsősorban a miskolci erdőigazgatóságra gondolunk — ahol mégis leginkább nyílik alkalom az összes erdészeti teendők szakszerű bemutatására és megtanítására.

Alig hiszem, hogy a közeljövőben egy-egy évfolyam népessége meghaladja a 15—20 hallgatót, az ilyen létszám mellett pedig kitűnően megfelelne szállásnak a jól ismert csanyiki diák-tanya. Kisebb csoportokban való munkánál, 2—3 ember részére, másutt is lehetne az elhelyezkedést biztosítani, amint ezt a finn példa mutatja.

A tanfolyam költségeihez legyen köteles a hallgatóság is hozzájárulni, még pedig a rendes szemeszterek tan- és laboratóriumi díjainak átlagából kiszámított összeggel, amî a kiadások egy részét máris fedezné. Miután pedig a rendes tanulmányi idő alatt is bizonyos összeget költ mindenki lakásra és élelemre, ennek alapján a tanfolyam résztvevőire ellátási hozzájárulás címén bizonyos havi minimális összeget: 30—40 P-t lehetne kivetni.

Azt hiszem, hogy a diáktanyán való ellátás önköltsége személyenként 60—80 pengőért biztosítható lenne. Ha már most ehhez hozzászámítjuk a jóelőmenetelű hallgatóknak adott kedvezményeket és a felmerülő adminisztrációs költsé-

geket, akkor is elenyészően csekély lesz az a teher, amelyet erre a célra az államnak a sajátjából kell fedeznie.

Annyira, hogy *szégyenletesnek tartanám, ha ezen kel-
lene elbuknia a minden oldalról, még a tanári kar részéről is
helyeselt tervnek.*

Sokkal fontosabbnak vélem a kiképzés részleteinek a megoldását.

Nem is tudom másként elgondolni, mint hogy ki kell választani erre a célra az állami erdőtisztikar önként jelentkező tagjai közül azokat, akik megfelelő felkészültséggel, pedagógiai érzékkel rendelkeznek és szívvel-lélekkel tudnák munkájukat a nemes cél szolgálatába állítani.

A foglalkoztatásnak kis csoportokban és feltétlenül egyéni alapon kell történnie. Minden hallgató végig vezetendő az erdőgazdasági munkálatok teljes skáláján, mert tőle telhetőleg el kell sajátítania az erdőnevelés és kihasználás körében felmerülő kézügyességeket is, hogy valóban *példát tudjon mutatni* az altiszti karnak és a munkásoknak, ha erre szükség van.

Tessék elhinni nekem: *a biztos fellépés* a mi szakmánkban van olyan fontos kellék, ha nem fontosabb, mint az integrál-számítás hibátlan tudása.

De ezek részletkérdések, amelyekről ráérünk elmélkedni majd akkor, ha a gyakorlati tanfolyam gondolatát elvben minden illetékes tényező elfogadta és megvalósításáról kell szót érteni.

*

Szükségesnek tartom, hogy az erdőgazdasági üzemek vezetéséhez megkívánt önállóság elsajátítása céljából az oklevél megszerzése után egy bizonyos ideig tartó *gyakorlati szolgálat is* kötelezővé tétessék, amelynek eredményességéről a jelölt egy gyakorlati szakemberekből összeállított államvizsga-bizottság előtt tartozzék számot adni.

Elhangzott olyan észrevétel, hogy a gyakorlati szolgálat már a múltban sem hozta meg azt, amit tőle vártak és igen sok esetben csak az olesó munkaerő kihasználásához nyújtott segédkezet.

Ez sem lehet ok arra, hogy most már elvben is elves-sük a tervet. Ha történtek hibák a multban, akkor ez leg-feljebb *figyelmeztető* lehet arra, hogy az államvizsga-rend-szer felújításánál kellő körültekintéssel és szigorúsággal kell eljárni.

Mert hogy nem felesleges luxus, sem indokolatlan idő-pocsékolás a gyakorlati szolgálat, azt nemcsak Réz Endre kartársunk sorai igazolják, hanem a külföldi példák is.

A szükséges adatok beszerzése céljából széleskörű levelezést folytatok hónapok óta és ennek eredményeiről az alábbiakban számolok be:

Németországban 2½ évi gyakornoki idő (*Vorberei-tungsdienst*) kötelező (a főiskolai tanulmányrend keretein belül létesített gyakorlati tanfolyamon kívül) s önálló ve-zető-tiszti állást csak az nyerhet, aki a gyakornoki szolgál-atnak eleget tett és az államvizsgát is sikerrel kiállotta.

Ausztriában pláne 3 év a gyakornoki idő és, akárcsak Németországban, magángazdaságban is csak az államvizsga letétele jogosít fel önálló hatáskör betöltésére.

Svájcban legalább 1½ évi gyakornoki szolgálat iga-zolandó és az államvizsgát a magánszolgálatban is meg-követelik.

Csehszlovákiában 2, *Lengyelországban* 1, *Jugoszlá-viában* 2 évet kell gyakornokoskodnia annak az erdőmér-nöknek, aki állami szolgálatba akar lépni. De miután az államvizsgát a nagyobb uradalmak is megkövetelik, ez a rendszer teljesen kielégítő.

Hazánkban is elegendőnek vélném, ha csak a föld-mívelésügyi miniszter kívánná meg az állami szolgálatba lépni óhajtóktól az államvizsga letételét. Mert ez a megszo-rítás úgy is azt eredményezné, hogy minden erdőmérnök, aki fel akar készülni a versenyre, igyekezne megszerezni az állami alkalmaztatáshoz megkívánt kelléket is.

Korainak tartanám, hogy a további részletekkel már most foglalkozzunk. Mindössze csak egyet kívánok még meg-jegyezni: a gyakornokok célszerű és pedagógiai szem-pontból is eredményes foglalkoztatását — úgy, hogy való-

ban mindent megtanulhassanak, amire szükségük van — egyáltalában nem tartom utópiának.

Az állami erdészeti üzemek befogadóképessége, igaz, igen csekély és ezért számításba kellene venni a magángazdaságok egy részét is.

De nem hiszem, hogy a nagyobb uradalmak ne vállalnák készséggel azt a megtiszteltetést, hogy az állam bizalmából a magyar erdőtisztikar kiegészítéséhez nyújthatnak segídekzet.

Nem kell hozzá több, mint hogy a szabványos teljes ellátáson és némi készpénz-fizetésen felül szívesen adjanak valóban jó tanulási lehetőséget is a jelölteknek; ez olyan áldozat, amelynek legnagyobb része a cserébe adott munka révén amúgy is megtérül és mindennél hasznosabban szolgálja a jövődőt.

Arra a kifogásra pedig, hogy mindig lesznek olyan hallgatók és gyakornokok, akiket a legkörültekintőbb oktatás sem nevel jó erdőgazdákká, egy a válaszom. *Tessék megszigorítani az erdőmérnöki osztályra való felvételt és tessék erősebben selejtezni!*

Nem félek a teljes elnéptelenedéstől akkor sem, ha a „jó“ érettségi bizonyítvány lesz a felvétel minimális követelménye.

Inkább legyen állandó hiány odakinn jó erdőmérnökökben, mint bőséges kínálat olyanokban, akikről lépten-nyomon azt kell megállapítani, hogy elhibázták a pályájukat.

*

Az elmélet és gyakorlat közötti kapcsolatok 3. biztosítéka a *tanársegédi kérdés* megfelelő rendezése.

Az oktatás részletmunkája minden időben a segéd-tanszemélyzetre hárult és *nem lehet közömbös, hogy a hallgatósággal való foglalkozás csak névleges-e, vagy valóban hasznos és termékeny kiegészítő része az előadásoknak.*

Ilyen munkát azonban csak teljesen a hivatásuknak élő, lelkes szakemberektől lehet várni.

Meg kell állapítanunk, hogy az új műegyetemi szervezet minden egyébire inkább alkalmas, mint a tanársegédi szolgálatnak az oktatás egyetemes céljaiba való bekapcsolására.

Sopronban a tanársegédi megbízatás nem pusztán tudományos dísz és mellékfoglalkozás, amint azt a budapesti példa után következtetni lehetne. Az orvos-tanársegédnek jól jövedelmező magángyakorlata, az építész-, vagy gépészmérnök kollegájának irodája, gyári és vállalati összeköttetései vannak és az egyetemmel való kapcsolat inkább csak ezeknek az anyagi kiépítését szolgálja.

Az erdőmérnök-tanársegéd számára az egyetemi alkalmaztatás jelenti az egyetlen kenyérkereseti lehetőséget.

Nyugodtan és ambícióval tehát csak akkor dolgozhat, ha nem kell a mindennapi megélhetés gondjaival küzdenie és örökké a holnapi betevő falatért aggódnia.

Márpedig a mostani rendszer szerinti, ideiglenes, egy-egy évre szóló megbízatás mellett igazán semmi oka sincs arra, hogy ezt a munkáját — hivatásnak érezze!

A helyzet logikus következménye tehát az, hogy ma tanársegédi állást csak olyan kartársunk vállal, aki sehol másutt elhelyezkedni nem tud és akkor is csak addig marad a tanszéken, amíg valamerre le nem tudja horgonyozni biztosabb alapokhoz a maga kis megélhetését.

Az új rendszer életbelépése után alig két esztendőre már írásban panaszkolta a tanári kar a helyzet tarthatatlanságát, de nem tudok róla, hogy megoldására bármiféle lépés történt volna. Pedig az még a kisebbik baj, hogy a tanárnak sem kellemes minden évben (vagy évenként többször is) új embert betanítani!

Tessék elhinni: *a hallgatósággal való bánásmódhoz, helyes foglalkoztatásához is éppen olyan gyakorlatra van szükség*, amint az erdőgazdaság számos más fogásának az elsajátításához.

Ezért volt jó az a rendszer, amely 50 éven át fűzte össze a legszorosabban a prakszist a főiskolával — éppen a tanársegédek és adjunktusok személyén keresztül.

Amíg az államerdészeti kötelékéből kerültek, tanársegédi megbízással, megfelelő tudományos és pedagógiai hajlamokkal bíró szakemberek a főiskolára és hosszabb-rövidebb szolgálat után elméleti felkészültségben gyarapodva, mun-

kájukat ismét az üzem szolgálatába állították, minden tekintetben harmonikus és kiegyensúlyozott volt a kapcsolat.

Hogy miért kellett ezt az egyetlen észszerű megoldást sutba dobni és az indokolatlan „gleichschaltolással” sok mindent kockára tenni, máig is hiába töröm rajta a fejemet.

Hiszen amerre csak körülnézünk, mindenütt a mi régebbi rendszerünk van érvényben.

Németországban még a három, *egyetemi keretben lévő erdészeti fakultás tanársegédei és adjunktusai is államerdészeti alkalmazottak*, noha a többi egyetemi karon a mienkhez hasonló a segéd-tanszemélyzet szervezete.

De így van ez az utódállamokban is, sőt — amint a német példa mutatja — újabban az a törekvés, hogy a katedrára is csak a gyakorlati szolgálatból kiválasztott ember kerülhessen.

Kérdem: mi a fontosabb, a csizma, vagy a kaptafa?

*
* *
*

Hat évi gyakorlati szolgálat, 9 tanársegédi esztendő és az érdekképviselőnél szerzett tapasztalatok után *így* látom ma a helyzetet és úgy érzem, járható utat ajánlottam.

Akinek más a meggyőződése, mondja el *őszintén* nekünk, hiszen csak vállvetett munka hozhat sikert.

De bárhonnan jöjjön a javaslat, csak akkor állhatja meg a helyét a viharban, ha arra az alapra épült, amelyet sem idő, sem emberek meg nem ingathatnak:

„*Salus rei publicae suprema lex!*“

Magyarul: az iskola és hivatal vannak az *erdőért* s nem megfordítva!

*

Die Frage der praktischen Ausbildung. Von Dr. Z. Mihályi.

Die Befürchtung, dass jedes, auf die Festigung von praktischen Fertigkeiten gerichtete Bestreben nur den Höhengrad des Universitätsunterrichts herabsetzen würde, ist unbegründet. Es liegt eben in der Natur der Forstwirtschaft, dass sie nur durch erprobtes praktisches Können zur Höchstleistung gebracht werden kann, und so ist es ernste Pflicht der Schule und des Staates auch in dieser Richtung das Beste zu bieten. Verf. empfiehlt — nach deutschem Muster — die Einführung eines praktischen

Semesters auf der Universität, sowie eines zweijährigen Vorbereitungsdienstes mit darauffolgender Staatsprüfung für Kandidaten das höheren Forstverwaltungsdienstes und wünscht die Ergänzung des Hilfslehrpersonals aus dem staatlichen Forstbeamtenstand.

•

La question de la formation pratique, par le Dr Z. Mihályi.

Il est recommandé que l'enseignement universitaire comprenne un semestre pratique, les candidats aux postes supérieurs de l'administration forestière justifient de deux ans comprenne un semestre pratique, que les candidats aux postes supérieurs de l'administration forestière justifient de deux ans de service préparatoire avec, comme sanction, un examen d'État, enfin que la question des assistans reçoive une nouvelle réglementation.

•

Practical Training. By Dr. Z. Mihályi.

The author suggests: to introduce a practical term at the University, to make compulsory a preparatory period of two years followed by a state examination for all candidates of higher forestry administration service, and to reorganize the employment of the assistants at the University.

Az erdészeti felsőoktatás reformja.

Irta: Réz Endre.

Nagy érdeklődéssel olvastam dr. *Mihályi* Zoltán cikkét a német erdészeti felsőoktatás reformjáról.

Mielőtt tovább mennék, szeretném, ha ezeket a sorokat úgy vennék, amint megírtam őket: szakszeretettől áthatva, a szak érdekében és teljesen általánosítva. Így senki se keressen benne — ha netán találva is érezné magát — személyeskedést. Ellenkezőleg! Tizennégyévi gyakorlat után azért írom ezt az „így látom én“ véleményt, mert szeretném a magam munkájánál szerzett tapasztalatok alapján is megvilágítani a kérdést.

Nem rajongok mindenért, ami német. A német erdészettől sok kitűnő, de sok kevésbé használható dolgot is